

Addig, amíg nem tudunk a *L'Europe Centrale* ellnsúlyozására egy hasonló folyóiratot teremteni, nem remélhetjük, hogy eloszlatjuk a mindenünnen körénk gyülekező ellenséges fellegeket. Ágyúk híján legalább a szellemi hadseregünket igyekezzünk fejleszteni.

(Krakkó.)

Édes Gergely.

A KÖLTŐ.

Szegeden balsors üldözi az eredeti bemutatókat. Vagy kütünő, irodalmi értékű, új utakon járó, világmézetes darabot hoznak színpadra és akkor a direktor visszariad a második előadástól, nem tudni micsoda titkos, kulisszámögötti tanácsoknak engedve. (Ez volt az eset a nagytehetségű Berczeli Anzelm Károly darabjával.) Vagy pedig az történik, hogy a direktor bátor, színpadhoz egy gyöngye és értéktelen tákolmányt, a közönség azonban még bátrabb és egyszerűen — bocsánat az őszinteségért — kineveti a szerző erőlködéseit, hogy ne mondjam a szereplők siralmas és stílustalan dialogusát . . .

Ez történt egy Boros Mihály nevű szerzőnek A Költő című darabjával. A Költő . . . Ahogyan a kistehetségű ujságíró elképzeli. Az első fölvonásban dalias szerelmes és gárdatiszt, a harmadikban nyavalygó, siránkozó vénasszony. Kár volt Jókai-ával költői versenyre kelni és még nagyobb kár lenne, ha ez a Boros-féle Kisfaludy-portré inficiálná a közfelfogást. Kisfaludyt egy rituális milieu tragikus atmoszférájába beállítani, mintha ez volna életének megörökítésre legméltóbb „temmékeny“ mozzanata; nagyfokú izléstelenség. Egy futó szerelem, amely — vallásbeli ellentétek miatt — nem érheti el tisztos célját. Epizód ez, Kisfaludy egészséges lelke hamar győzedelmeskedik rajta; aki földgaszítja tragédiává, az nem Kisfaludy emlékének akar áldozni, hanem a maga felekezeti érzelmeinek akar propagandát csinálni. Ettől pedig — pro és kontra — óvjuk meg a színpadot. A néző nem is tudja átérezni, hogy mekkora tragédia volna orthodox hitről áttérni a keresztény vallásra. Ne nyúljunk ehhez a kényes témához, mert könnyen profanizálunk vele faji és vallási érzéseket és szítjuk az ellentétet magyar és magyar között. A kaftán és a zsinóros attila színpadi frigyét — talán egy költő meg tudná csinálni, de ahhoz nagyobb szerű keretek kelleneek, mint ez a sovány *Rührstück*. Ez az író még korszerűen beszéltetni sem tudja az alakjait; nem is szólva az anachronizmusokról. (Mussé-től például 1827 táján nem lehet úgy beszélni, mint európai híri, közismert nagy költőről.)

Mennyivel finomabban csinálta Voïnovich, aki a szegedi koraszülöttele egyidejűleg egy életrevaló alkalmi darabot (*Keresztút*) produkált s jó mulatságot és férfi-munkát: az ő Kisfaludyja igaz magyar fi, akinek történelmi nimbuszát zsidó Ninák és keresztény Katalinok szerelme nem takarja el.

Felejtsük el a *Költő* Nináját és Kisfaludy felekezeti tragédiáját. Rossz álom volt csupán.

*

Szerencsére a szegedi színház — Németh Antal stilizált rendezésében — közvetlenül a *Költő* után a *Kérőket* adta elő, ami üde bájosságával és soha nem avuló régiességével helyrebillentette a megzavart esztétikai világrendet. Melly előre voltunk Kisfaludyék korában!

(Szeged.)

Gardza Péter.